

פר' בת יפתח

Ta'anit 4a

R. Samuel b. Nahmani said in the name of R. Jonathan: Three [men] made haphazard requests, two of them were fortunate in the reply they received and one was not, namely, Eliezer, the servant of Abraham; Saul, the son of Kish; and Jephtha the Gileadite...

Jephtha, the Gileadite, as it is written, Then it shall be, that whatsoever cometh forth out of the doors of my house etc. It might have been an unclean thing. He, however, was fortunate in that it so happened that his own daughter came to meet him. This is what the prophet had in mind when he said to Israel, Is there no balm in Gilead? Is there no physician there? And it is further written, Which I commanded not, nor spake it, neither came it to my mind. Which I commanded not: This refers to the sacrifice of the son of Mesha, the king of Moab, as it is said, Then he took his eldest son that should have reigned in his stead and offered him for a burnt-offering. Nor spake it; This refers to the daughter of Jephtha. Neither came it to my mind: This refers to the sacrifice of Isaac, the son of Abraham.

Breishit Rabbah 60

Four asked improperly: three were granted their request in a fitting manner, and the fourth, in an unfitting manner. They are: Eliezer, Caleb, Saul, and Jephthah.

And Jephthah vowed a vow unto the Lord, and said: Then it shall be, that whatsoever cometh forth... it shall be the Lord's and I will offer it up for a burnt-offering (Judg. XI, 30 f.). Said the Holy One, blessed be He, to him: 'Then had a camel or an ass or a dog come forth, thou wouldst have offered it up for a burnt-offering I' What did the Lord do? He answered him unfittingly and prepared his daughter for him, as it says, And Xephthah came... and, behold, his daughter came out to meet him (ib. 34).

And it came to pass, when he saw her, that he rent his clothes (ib. 35). R. Johanan and Resh Lakish disagree. R. Johanan maintained: He was liable for her monetary consecration; Resh Lakish said: He was not even liable for her monetary consecration. For we learned: If one declared of an unclean animal or an animal with a blemish: 'Behold, let these be burnt-offerings,' his declaration is completely null. If he declared: 'Let these be for a burnt-offering,' they must be sold, and he brings a burnt-offering for their money.

Yet was not Phinehas there to absolve him of his vow? Phinehas, however, said: He needs me, and I am to go to him! Moreover, I am a High Priest and the son of a High Priest; shall I then go to an ignoramus? While Jephthah said: Am I, the chief of Israel's leaders, to go to Phinehas! Between the two of them the maiden perished. Thus people say: 'Between the midwife and the woman in travail the young woman's child is lost!'

Both were punished for her blood. Jephthah died through his limbs dropping off: wherever he went a limb would drop off from him, and it was buried there on the spot. Hence it is written, Then died Jephthah the Gileadite, and was buried in the cities of Gilead (ib. XII, 7) It does not say, 'In a city of Gilead,' but, 'In the cities of Gilead' Phinehas was deprived of the divine afflatus. Hence it is written, And Phinehas the son of Eleazar had been ruler over them (I Chron. IX, 20): it is not written, He was ruler over them, but 'Had been ruler in time past, [when] the Lord was with him (ib.).

וזה היה טעותו של יפתח בבתו, כי חשב כאשר חרם נגיד ישראל חל וקים להמית אנשים או העובר על חרמו חייב מיתה, כן אם נדר בעת מלחמה לעשות מאיש או אנשים זבח יחול הנדר, ולא ידע כי חרם המלך והסנהדרין חל על המורדים לכלותם או על העובר גזירתם ותקנתם, אבל לחול הנדר לעשות עולה מדבר שאין ראוי לה' חס וחלילה. ולכך אמר בב"ר (ס ג) שאפילו הקדש דמים לא היה חייב ונענש בדמה :

1. תענית ד' ע"א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן : שלשה שאלו שלא כהוגן, לשנים השיבוהו כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן. ואלו הן : אליעזר עבד אברהם, ושאלו בן קיש, ויפתח הגלעדי. יפתח הגלעדי - דכתיב +שופטים י"א+ והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי וגוי, יכול אפילו דבר טמא השיבו שלא כהוגן - נזדמנה לו בתו. והיינו דקאמר להו נביא לישראל: +ירמיהו ח'+ הצרי אין בגלעד אם רופא אין שם. וכתיב +ירמיהו י"ט+ אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי. אשר לא צויתי - זה בנו של מישע מלך מואב, שנאמר +מלכים ב' ג'+ ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עלה, ולא דברתי - זה יפתח, ולא עלתה על לבי - זה יצחק בן אברהם.

2. בראשית רבה (וילנא) פרשה ס

ד' הן שתבעו שלא כהוגן, לגי ניתן כהוגן, לאחד ניתן שלא כהוגן ואלו הן אליעזר עבד אברהם, כלב, שאול, יפתח... יפתח (שופטים יא) והיה היוצא אשר יצא וגוי והעליתיהו עולה לה', הא אילו יצא חמור או כלב אחד או חתול אחת, היה מעלהו עולה וזימן לו הקב"ה שלא כהוגן, הה"ד (שם /שופטים י"א/) ויבא יפתח וגוי והנה בתו יוצאת לקראתו ר"י ור"ל, ר' יוחנן אמר הקדש דמים היה חייב ור"ל אמר אפילו הקדש דמים לא היה חייב, דתנן אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום, אמר הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהם עולה ולא היה שם פנחס שיתיר לו את נדרו, אלא פנחס אמר הוא צריך לי ואני אלך אצלו, ויפתח אמר אני ראש קציני ישראל ואני הולך לי אצל פנחס, בין דין לדין אבדה הנערה ההיא, הדא דברייתא אמרה בין חייאת למחבלתא אזל ברא דעלובתא ושניהם נענשו בדמיה של נערה, יפתח מת בנשילת אברים בכל מקום שהיה הולך בו היה אבר נישול הימנו והיו קוברין אותו שם, הה"ד (שם /שופטים יב) וימת יפתח ויקבר בערי גלעד בעיר גלעד לא נאמר אלא בערי גלעד, פנחס נטלה ממנו רוח הקדש, הה"ד (ד"ה =דברי הימים= א ט) פנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם, הוא נגיד עליהם אין כתיב כאן, אלא נגיד היה, לפנים ה' עמו.

3. מדרש בן סירא - אוצר מדרשים אייזנשטיין עמ' 36

היה צדיק ודר עם שכנים רעים משבט אפרים, וראה שהיו שופרים את בניהם ואת בנותיהם לבעל, ואף הוא עשה כן, הלך והרג את בתו, לפיכך נעשה רשע

4. רמב"ן ויקרא פרק כז

ועל דרך הפשט, יאמר הכותב כי כל המחרימים משלו בין אדם בין בהמה ושדה אחוזתו הוא קודש לשם, שהן חרמים לכהנים ואין להם פדיון, אבל המחרימים מן האדם שאינם שלו כגון הנלחמים על אויביהם ונודרים נדר אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם (במדבר כא ב), ימותו כל האדם הנמצא בהם. והטעם, שאין דעת הנודר כן לתתו לכהנים, רק שיהיה הכל אסור בהנאה, כי נתכוון להכרית האויבים ולכלותם...

פתח ביתו שיהיו פרושים, כאשר אין בידו להעלותם עולה. ואם הדבר כן, היתה בתו הבוכה על בתוליה ורעיותיה עמה כזונות לקלס אתן, וח"ו שיהיה חק בישראל לתנות לבת יפתח ארבעת ימים בשנה מפני שלא נשאת לבעל והיתה עובדת את ה' בטהרה. אבל הדבר כפשוטו, וטעותו היה ממה שאמרתי:

5. רד"ק שופ' יא

(וכן באב"ע, מצודות, אברבנאל, מלבי"ם ועוד)

(לא) והעליתיהו עולה - דעת רז"ל בזה ידוע וא"א ז"ל פירש והעליתיהו הוי"ו במקום או ופירש והיה לה' הקדש אם אינו ראוי לעולה או העליתיהו עולה אם ראוי לעולה וכמו זה הוי"ו מכה אביו ואמו או אמו ויפה פי' וכן נראה מהפסוק כי לא המיתה שאמר ואבכה על נפשי לאות כי לא המיתה אך לא ידעה איש כמו שאמר והיא לא ידעה איש ומה שאמר גם כן ויעש לה את נדרו אשר נדר ולא אמר ויעלה עולה לאות כי פרושה היתה וזהו את נדרו אשר נדר והיה להשם כך נראה לפי פשטי הפסוקים ודברי רז"ל אם קבלה היא בידם עלינו לקבלה:

(לד) אין לו ממנו - ת"י כמו ממנה לית ליה מינה כלומר כי מבתו זאת לא היה לו בן או בת כי לא היה לה בעל עדיין כמו שאמר והיא לא ידעה איש וכן אמר בעל המסורת ה' סבירין ממנה וקרינן ממנו ויתכן לפרש ממנו כמשמעו כי אפשר שהי' לאשת יפתח בנים מאיש אחר קודם שנשאת ליפתח והיה מגדלם יפתח בביתו והיו חשובים כבניו אבל ממנו לא היה לו בן או בת כי אם זאת:
(לט) ויעש לה את נדרו אשר נדר - שעשה לה בית והכניסה שם והיתה שם פרושה מבני אדם ומדרכי העולם והיה חק בישראל כי משנה לשנה היו הולכות אליה בנות ישראל:

Breishit Rabbah 70:3

AND JACOB VOWED A VOW, etc. Four made vows; two vowed and lost thereby, and two vowed and profited. Israel and Hannah profited; Jephthah vowed and lost, Jacob vowed and lost.

7. בר"ר פר' ע סימן ג

ד' הן שנדרו שנים נדרו והפסידו ושנים נדרו ונשתכרו **יעקב** נדר והפסיד **יפתח** נדר והפסיד **חנה** נדרה ונשתכרה **ישראל** נדרו ונשתכרו שנא' (במדבר כא) וידר ישראל נדר וגו':

8. רד"ק שופ' י"ב

(ז) בערי גלעד - דרך הדרש בזה שהוכה בשחין כבוד והיה נופל איברים מעיר לעיר ובכל עיר שהיה נופל איברו היה נקבר שם וזה היה לו עונש שהרג בתו ולא נשאל על נדרו ובדרך הפשט פירוש בערי גלעד באחת מערי הגלעד וכמוהו בשתיים תחתן בי באחת משתיים ועל עיר בן אתונות בן אחת האתונות:

9. רלב"ג שם

(ז) וספר אחר זה שכבר מת יפתח ונקבר בערי גלעד והנה הרצון בזה שכבר יקבר באחת מערי גלעד והנכון אצלי כי יפתח מפני שלא השאיר אחריו בן או בת יהיה נקרא בהם שמו צוה שיקברו עצמותיו בכל ערי גלעד קצת פה וקצת פה כדי שיהי' לו זכר באותן המקומות שהציל מיד מלך בני עמון:

10. מצודות דוד שם

(ז) בערי גלעד - באחד מערי גלעד או שחלקו עצמותיו וקברו בכל עיר ועיר לזכרון שהציל את כולם מיד בני עמון:

6. רמב"ן ויקרא פרק כז

...ואל תהיה נפתה בהבלי ר"א האומר כי פירוש והעליתיהו עולה (שופטים יא לא), או והעליתיהו, לומר אם יהיה היוצא מדלתי ביתי איש או אשה והיה לה' קודש שיהיה פרוש מדרכי העולם לעמוד לשרת בשם ה' בתפלה והודות לאלהים, ואם יהיה דבר ראוי ליקרב אעלנו עולה, ועשה בית לבתו מחוץ לעיר והתבודדה שם וכלכלה כל ימיה ואיש לא ידעה והיתה בתו צרורה. ואלה דברי רוח, כי אם נדר שיהיה לה' איננו שיהיה פרוש, אבל יהיה כמו שמואל שאמרה אמו ונתתיו לה' (ש"א א יא) והיה משרת בבית ה', לא פרוש. וכפי משפטי התורה אין ביד האדם שידור ביוצאי

יעקב (בר' כ-כב)	ישראל (במ' כא:ב)	יפתח (שופ' יא)	חנה (שמ"א א')
(כ) וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אם יִהְיֶה אֶ-לֵהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרֵנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ: (כא) וְשָׁבְתִי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵ-אֱלֹהִים:	(ב) וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל נְדָר לֵה' וַיֹּאמֶר אם נָתַן תַּתֵּן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִחַרְמֹתִי אֶת עַרְיָהֶם:	(ל) וַיֵּדֶר יַפְתָּח נְדָר לֵה' וַיֹּאמֶר אם נָתַן תַּתֵּן אֶת בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי:	(יא) וַתֵּדֶר נְדָר וַתֹּאמֶר ה' צְבָאוֹת אם רָאָה תִרְאֶה בְּעֵינֵי אֲמָתְךָ וְיִזְכְּרֵנִי וְלֹא תִשְׁפַח אֶת אֲמָתְךָ וְנִתְתָּה לְאֲמָתְךָ זָרַע אֲנָשִׁים
(כב) וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תַּתֵּן לִי עֲשׂוּ אֲעֲשֶׂרְנִי לָךְ:	(לא) וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדְּלָתִי בֵּיתִי לְקִרְאָתִי בְּשׁוֹבֵי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לֵה' וְהִעֲלִיתִהוּ עוֹלָה:	(לא) וְנִתְתִּיו לֵה' כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יֵעָלֶה עַל רֹאשׁוֹ:	וְנִתְתִּיו לֵה' כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יֵעָלֶה עַל רֹאשׁוֹ:

מרים - שמ' טו:כ-כא	יפתח - שופ' יא:לד	דוד - שמ"א יח
(כ) וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרֹן אֶת הַתֵּף בְּיָדָהּ וַתִּצְאֵן כָּל הַנְּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלוֹת: (כא) וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוֹ לֵה' פִּי גָאָה גָאָה סוֹס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיָם:	וַיָּבֵא יַפְתָּח הַמְצַפֶּה אֶל בֵּיתוֹ וְהָיָה בְתוֹ יֵצֵאת לְקִרְאָתוֹ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלוֹת וְרַק הִיא יַחֲיִידָה אֵין לוֹ מִמֶּנּוּ בֶן אוֹ בַת:	(ו) וַיְהִי בְּבֹאֵם בְּשׁוֹב דָּוִד מִהַכּוֹת אֶת הַפְּלִשְׁתִּים וַתִּצְאָנָה הַנְּשִׁים מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁיר וְהַמַּחֲלוֹת לְקִרְאָת שְׁאוֹל הַמֶּלֶךְ בְּתַפִּים בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים: (ז) וַתַּעֲנִינָה הַנְּשִׁים הַמְּשַׁחֲקוֹת וַתֹּאמְרֶנּוּ הִנֵּה שְׁאוֹל בְּאַלְפֵינוּ וְדוֹד בְּרַבְבְּתֵינוּ: